

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. rugsėjo 9 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Socialinė politika — Direktyva 2000/78/EB — Vienodas požiūris užimtumo ir profesinėje srityje — 2 straipsnis, 3 straipsnio 1 dalies c punktas ir 6 straipsnio 1 dalis — Tiesioginė diskriminacija dėl amžiaus — Bazinis teisėjų darbo užmokestis — Pereinamasis laikotarpis — Perskyrimas ir vėlesnis paaukštinimas — Išlikęs skirtingas požiūris — Pateisinimai“

Byloje C-20/13

dėl *Verwaltungsgericht Berlin* (Vokietija) 2012 m. gruodžio 12 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2013 m. sausio 15 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Daniel Unland

prieš

Land Berlin

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kuri sudaro kolegijos pirmininkė R. Silva de Lapuerta, teisėjai J.-C. Bonichot, A. Arabadjev (pranešėjas), J. L. da Cruz Vilaça ir C. Lycourgos,

generalinis advokatas Y. Bot,

posėdžio sekretorius K. Malacek, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2015 m. balandžio 15 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- D. Unland, atstovaujamo advokato M. Quaas,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze ir J. Möller,
- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos G. Hesse,
- Europos Komisijos, atstovaujamos T. Maxian Rusche, D. Martin ir M. Kellerbauer,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

* Proceso kalba: vokiečių.

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą ir jo priedas pateiktas dėl 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 79), 2 straipsnio, 3 straipsnio 1 dalies c punkto ir 6 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šie prašymai buvo pateikti nagrinėjant D. Unland ir *Land Berlin* (Berlyno federalinė žemė) ginčą dėl jos teritorijoje veikiančiuose teismuose dirbančių teisėjų perskyrimo ir paaukštinimo pagal jiems taikomą naująją darbo užmokesčio sistemą.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Pagal Direktyvos 2000/78 1 straipsnį šios direktyvos „tikslas – nustatyti kovos su diskriminacija dėl religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos užimtumo ir profesinėje srityje bendrus pagrindus siekiant valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio principą.“

- 4 Šios direktyvos 2 straipsnyje numatyta:

„1. Šioje direktyvoje „vienodo požiūrio principas“ reiškia, kad dėl kurios nors iš 1 straipsnyje nurodytų priežasčių nėra jokios tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos.

2. Šio straipsnio 1 dalyje:

- a) tiesioginė diskriminacija yra akivaizdi tada, kai dėl bet kurios iš 1 straipsnyje nurodytų priežasčių su vienu asmeniu elgiamasi mažiau palankiai nei panašioje situacijoje yra, buvo ar galėjo būti elgiamasi su kitu asmeniu;

<...>“

- 5 Minėtos direktyvos 3 straipsnio „Taikymo sritis“ 1 dalies c punkte nustatyta, kad ši direktyva taikoma visiems asmenims tiek valstybiniame, tiek privačiame sektoriuje, įskaitant valstybines įstaigas, kiek tai susiję su „įdarbinimu ir darbo sąlygomis, įskaitant atleidimą iš darbo ir atlyginimą“.

- 6 Tos pačios direktyvos 6 straipsnio 1 dalis išdėstyta taip:

„Nepaisydamos 2 straipsnio 2 dalies, valstybės narės gali numatyti, kad skirtingas požiūris dėl amžiaus nėra diskriminacija, jei pagal nacionalinę teisę jį objektyviai ir tinkamai pateisina teisėtas tikslas, įskaitant teisėtos užimtumo politikos, darbo rinkos ir profesinio mokymo tikslus, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

Toks skirtingas poveikis be kitų dalykų gali apimti:

- a) specialių sąlygų nustatymą siekiant įsidarbinti ir profesinio mokymo, įdarbinimui ir darbui, įskaitant atleidimą iš darbo ir apmokėjimo sąlygas, jaunimui, pagyvenusio amžiaus asmenims ir už priežiūrą atsakingiems asmenims, siekiant skatinti jų profesinę integraciją ir užtikrinti jų apsaugą;

- b) minimalaus amžiaus, profesinės patirties ar darbo stažo nustatymą siekiant įsidarbinti arba gauti tam tikrų su darbu susijusių privilegijų;

<...>“

- 7 Pagal Direktyvos 2000/78 16 straipsnio a punktą, valstybės narės imasi būtinų priemonių, kad užtikrintų, jog „būtų panaikinti visi įstatymai ir kiti teisės aktai, kurie prieštarauja vienodo požiūrio principui <...>“

Vokietijos teisė

Senasis Federalinis tarnautojų darbo užmokesčio įstatymas

- 8 2006 m. rugpjūčio 31 d. galiojusios redakcijos Federalinis tarnautojų darbo užmokesčio įstatymas (*Bundesbesoldungsgesetz*) (toliau – senasis Federalinis tarnautojų darbo užmokesčio įstatymas) federaliniams tarnautojams ir federaliniams teisėjams buvo taikomas iki 2011 m. birželio 30 d., o jo pereinamojo laikotarpio redakcija, skirta Berlynui (*Bundesbesoldungsgesetz in der Überleitungsfassung für Berlin*, toliau – senosios redakcijos *BBesG Bln*), regioniniams Berlyno federalinės žemės tarnautojams ir teisėjams buvo taikoma iki 2011 m. liepos 31 d.
- 9 Senojo Federalinio tarnautojų darbo užmokesčio įstatymo 38 straipsnyje „Bazinio darbo užmokesčio apskaičiavimas“ buvo nustatyta:
- „1) Bazinis darbo užmokestis skaičiuojamas pagal amžiaus grupes, jei darbo užmokesčio sistemoje nenumatytas fiksuotas darbo užmokestis. Atitinkamai amžiaus grupei numatytas bazinis darbo užmokestis mokamas nuo mėnesio, kurį sueina atitinkamas amžius, pirmos dienos.
- 2) Jei paskiriamas teisėjas ar prokuroras, kuriam jau yra 35 metai, bazinis darbo užmokestis apskaičiuojamas remiantis atskaitos amžiumi, kuris, jei nėra suėję 35 metai, atitinka tikrąjį amžių, prie kurio vėliau pridedama pusė visų metų, praėjusių nuo tada, kai teisėjui ar prokurorui suėjo 35 metai, iki jo paskyrimo dienos, skaičiaus <...>
- 3) Teisėjas ar prokuroras, kuriam dar nesuėjo 27 metai, gauna jo lygio bazinį darbo užmokestį, kol sulauks amžiaus, leidžiančio jį perkelti į aukštesnę amžiaus grupės pakopą.
- 4) Nepažeidžiant 2 dalies antro ir trečio sakinių nuostatų, sulaukus 35 metų, iš amžiaus atimama pusė laikotarpio, per kuriuos neturėta teisės į darbo užmokestį <...>“

Naujasis Berlyno federalinės žemės tarnautojų darbo užmokesčio įstatymas

- 10 Pagal 2011 m. birželio 29 d. Berlyno federalinės žemės tarnautojų darbo užmokesčio reformos įstatymą (*Gesetz zur Besoldungsneuregelung für das Land Berlin – Berliner Besoldungsneuregelungsgesetz*) minėtos federalinės žemės teisėjams, kurie jau buvo paskirti 2011 m. rugpjūčio 1 d. (toliau – jau paskirti teisėjai), taikomos kitos taisyklės nei po šios datos pradėjusiems eiti pareigas teisėjams (toliau – nauji teisėjai).

– Regioninis teisės aktas, susijęs su naujų teisėjų darbo užmokesčiu

- 11 Berlyno federalinės žemės tarnautojų darbo užmokesčio reformos įstatymo 1 straipsnio 1 dalimi pakeistas senosios redakcijos *BBesG Bln.* Taigi naujų teisėjų darbo užmokesčiui taikoma nauja pastarojo įstatymo redakcija (toliau – naujos redakcijos *BBesG Bln.*). Taikytinos nuostatos suformuluotos taip:

„38 straipsnis: Bazinio darbo užmokesčio skaičiavimas

„1) Bazinis teisėjų ir prokurorų darbo užmokestis skaičiuojamas pagal pakopas, jei darbo užmokesčio sistemoje nenumatytas fiksuotas darbo užmokestis. Į artimiausią aukštesnę pakopą perkeliama atsižvelgiant į patirtį.

2) Pirmą kartą paskyrus į pareigas, suteikiančias teisę į darbo užmokestį, patenkančių į šio įstatymo taikymo sritį, nustatomas 1 pakopą atitinkantis bazinis darbo užmokestis, atsižvelgiant į 38a straipsnio 1 dalyje nurodytus ankstesnius laikotarpius. Raštišku administraciniu aktu nustatoma pakopa taikoma pirmą paskyrimo įsigaliojimo mėnesio dieną.

3) 1 pakopos bazinis darbo užmokestis didinamas po trejų tarnybos metų, 2–4 pakopų – po dvejų tarnybos metų ir 5–7 pakopų po trejų tarnybos metų. Laikotarpiais, kuriais nesuteikiama teisė gauti darbo užmokestį, į aukštesnes pakopas neperkeliama, nebent šio įstatymo 38a straipsnio 2 dalyje nustatyta kitaip.

<...>“

– Teisės aktas, susijęs su jau paskirtų teisėjų darbo užmokesčiu

- 12 Pagal naujojo Berlyno federalinės žemės tarnautojų darbo užmokesčio reformos įstatymo II straipsnio 1 dalį 2011 m. birželio 29 d. Įstatymas, kuriuo nustatoma pereinamojo laikotarpio darbo užmokesčio sistema Berlyno federalinės žemės tarnautojams (*Berliner Besoldungsüberleitungsgesetz*, toliau – *BerlBesÜG*), apibrėžia jau paskirtų teisėjų perskyrimo pagal naują darbo užmokesčio tvarką ir šiems teisėjams taikomas pereinamojo laikotarpio priemonės.

- 13 *BerlBesÜG* 2 straipsnyje „Priskyrimas prie A lygio pakopų ir pereinamojo laikotarpio pakopų darbo užmokesčio sistemos“ nustatyta:

„1) Pagal kitose šio straipsnio dalyse nustatytą tvarką 2011 m. rugpjūčio 1 d. valstybės tarnautojai priskiriami prie pakopų ar pereinamojo laikotarpio pakopų, numatytų [Berlyno federalinės žemės tarnautojų darbo užmokesčio reformos įstatymo] 3 priede, atsižvelgiant į 2011 m. liepos 31 d. užimtas pareigas ir bazinį darbo užmokestį, kuris pagal 2010 m. liepos 8 d. Berlyno darbo užmokesčio ir pensijų pritaikymo 2010/2011 m. įstatymą (*GVBl.* p. 362, 2011, p. 158) jiems priklausytų 2011 m. rugpjūčio 1 d. Pirmas šios dalies sakinyje *mutatis mutandis* taikomas tarnautojams, išėjusiems nemokamų atostogų; dėl pastarųjų reikia atsižvelgti į jų pareigas ir bazinį darbo užmokestį, kurį jie būtų gavę, jei nemokamos atostogos būtų nutrauktos 2011 m. liepos 31 d.

2) Pagal 1 dalį tarnautojus priskiriant prie pakopos ar pereinamojo laikotarpio pakopos bazinis darbo užmokestis turi būti suapvalintas iki didesnio vieneto. Priešingu atveju tarnautojas priskiriamas prie artimiausios aukštesnės pakopos arba artimiausios aukštesnės pereinamojo laikotarpio pakopos <...>“

14 *BerlBesÜG* 5 straipsnyje „Priskyrimas prie R1 ir R2 lygio pakopų ir pereinamojo laikotarpio“ numatyta:

„R1 ir R2 lygius atitinkantį darbo užmokestį gaunantys teisėjai ar prokurorai priskiriami prie pakopų ar pereinamojo laikotarpio pakopų, numatytų [Berlyno federalinės žemės tarnautojų darbo užmokesčio reformos įstatymo] 4 priede, atsižvelgiant į 2011 m. liepos 31 d. užimtas pareigas ir bazinį darbo užmokestį, kuris pagal Berlyno darbo užmokesčio ir pensijų pritaikymo 2010/2011 m. įstatymą jiems priklausytų 2011 m. rugpjūčio 1 d. *Mutatis mutandis* taikomi 2 straipsnio 1 dalies antras sakiny ir 2–4 dalys.“

15 *BerlBesÜG* 6 straipsnyje, susijusiame su vėlesniu paaukštinimu, nustatyta:

„1) Kai perskiriama prie vienos iš [Berlyno žemės tarnautojų darbo užmokesčio reformos įstatymo] 4 priede numatytų pakopų, remiantis baziniu darbo užmokesčiu, atitinkančiu bent R1 ir R2 lygių 3 amžiaus grupę, t. y. tuo, kuris šiam teisėjui ar prokurorui priklausytų 2011 m. rugpjūčio 1 d. pagal Berlyno darbo užmokesčio ir pensijų pritaikymo 2010/2011 m. įstatymą, teisėjas ar prokuroras perskiriamas prie artimiausios aukštesnės pakopos arba, jeigu perskiriama prie vienos iš 4 priede numatytų pereinamojo laikotarpio pakopų, teisėjas ar prokuroras perskiriamas prie šios atitinkamos pereinamojo laikotarpio pakopos tuo momentu, kuriuo jis būtų priskirtas prie artimiausios aukštesnės amžiaus grupės pagal [senosios redakcijos *BBesG Bln*] 38 straipsnio 1 dalį. Taigi, atsižvelgiant į šį pirmąjį paaukštinimą pradedamas skaičiuoti reikšmingas darbo stažas pagal [naujosios redakcijos *BBesG Bln*] 38 straipsnio 1 dalies antrą sakinį.

2) Nukrypstant nuo šio straipsnio 1 dalies, reikšmingas darbo stažas pagal [naujosios redakcijos *BBesG Bln*] 38 straipsnio 1 dalies antrą sakinį prasideda, kai perskiriama pagal bazinį darbo užmokestį, atitinkantį R1 lygio 1 ir 2 amžiaus grupes, t. y. tą, kuris teisėjui ar prokurorui priklausytų 2011 m. rugpjūčio 1 d. pagal Berlyno darbo užmokesčio ir pensijų pritaikymo 2010/2011 m. įstatymą, priskiriant prie [Berlyno federalinės žemės tarnautojų darbo užmokesčio reformos įstatymo] 4 priede numatytos 1 pakopos.

3) Nukrypstant nuo šio straipsnio 1 ir 2 dalių, nuo 5 pakopos skaičiuojamas darbo stažas atitinkamai trumpinamas vienais metais, jei perskiriama prie pereinamojo laikotarpio pakopos, siejamos su 4 pakopa, arba prie pakopos ar pereinamojo laikotarpio pakopos, aukštesnės nei pereinamojo laikotarpio pakopa, siejama su 4 pakopa.

4) Nukrypstant nuo šio straipsnio 1 dalies, 4 pakopos darbo stažas prailginamas vienais metais, kai 2 dalyje nurodytais atvejais teisėjas ar prokuroras perskiriamas prie 1 pakopos, numatytos [Berlyno federalinės žemės tarnautojų darbo užmokesčio reformos įstatymo] 4 priede, arba kai teisėjas ar prokuroras perskiriamas prie 2 pakopos pagal [šio įstatymo] 4 priedą, atsižvelgiant į bazinį darbo užmokestį, kuris 2011 m. rugpjūčio 1 d. jam priklausytų pagal Berlyno darbo užmokesčio ir pensijų pritaikymo 2010/2011 m. įstatymą ir kuris atitinka R1 lygio 4 amžiaus grupę.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

16 D. Unland, gimęs 1976 m. vasario 19 d., yra teisėjas, dirbantis *Land Berlin*. Kai jam buvo 29 metai, jis buvo paskirtas teisėju pagal senąjį Federalinį tarnautojų darbo užmokesčio įstatymą, o 2011 m. rugpjūčio 1 d. jam pradėta taikyti nauja darbo užmokesčio sistema pagal *BerlBesÜG* nuostatas.

17 2009 m. gruodžio 17 d. raštu ieškovas prašė *Land Berlin* atgaline data sumokėti darbo užmokestį už laikotarpį, dėl kurio dar nesuėjo senatis, pagal jo lygio aukščiausią pakopą. Šį prašymą 2010 m. sausio 12 d. sprendimu *Zentrale Besoldungs und Vergütungsstelle der Justiz* (Centrinė teisingumo darbo užmokesčio ir išmokų tarnyba) atmetė. Vėliau dėl šio sprendimo ieškovo pateiktą prieštaravimą *Kammergericht* pirmininkė taip pat atmetė 2010 m. gegužės 7 d. sprendimu.

- 18 Todėl 2010 m. birželio 5 d. ieškovas *Verwaltungsgericht Berlin* (Vokietija) pateikė skundą, kuriame teigė patiriantis diskriminaciją dėl amžiaus dėl taisyklės, susijusios su amžiaus kriterijumi grindžiamu darbo užmokesčiu. Visų pirma, jis mano, kad Sąjungos teisei prieštarauja ne tik senasis Federalinis tarnautojų darbo užmokesčio įstatymas, bet ir pagal naująją darbo užmokesčio sistemą taikoma perskyrimo tvarka, todėl reikalauja, kad jam būtų sumokėtas darbo užmokestis, atitinkantis jo lygio aukščiausią pakopą. Jis reikalauja mokėti jam šį darbo užmokestį ir toliau, be to, reikalauja atgaline data sumokėti bent už laikotarpį iki 2009 m.
- 19 Šiuo atžvilgiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas svarsto, ar šioje byloje nagrinėjami nacionalinės teisės aktai suderinami su Sąjungos teise, būtent su Direktyva 2000/78, kiek dėl šių teisės aktų gali kilti diskriminacija dėl amžiaus, draudžiama pagal šią direktyvą.
- 20 Šiomis aplinkybėmis *Verwaltungsgericht Berlin* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar Europos pirminę ir (arba) antrinę teisę, šiuo atveju būtent Direktyvą 2000/78/EB, kiek tai susiję su bendru nepateisinamos diskriminacijos dėl amžiaus draudimu, reikia aiškinti taip, kad ji apima ir nacionalinės teisės nuostatas dėl federalinės žemės teisėjų darbo užmokesčio?
  2. Jei atsakymas į pirmąjį klausimą būtų teigiamas, ar toks Europos pirminės ir (arba) antrinės teisės aiškinimas reiškia, kad nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią pradėjusio eiti pareigas teisėjo bazinio darbo užmokesčio dydis ir vėlesnis jo didinimas priklauso nuo teisėjo amžiaus, reiškia tiesioginę arba netiesioginę diskriminaciją dėl amžiaus?
  3. Jeigu būtų teigiamai atsakyta į antrąjį klausimą, ar toks Europos pirminės ir (arba) antrinės teisės aiškinimas prieštarauja tokios nacionalinės teisės nuostatos pateisinimui, kad įstatymų leidėjo tikslas yra atlyginti už profesinę patirtį ir (arba) socialinę kompetenciją?
  4. Jei atsakymas į trečiąjį klausimą būtų teigiamas, ar pagal tokį Europos pirminės ir (arba) antrinės teisės aiškinimą galima, kol neįgyvendinta nediskriminacinė tarnautojų darbo užmokesčio sistema, kitokia teisinė pasekmė nei ta, pagal kurią diskriminuojamiems asmenims atgaline data turi būti sumokėtas darbo užmokestis, atitinkantis aukščiausią jų lygio pakopą?
- Ar ši draudimo diskriminuoti pažeidimo teisinė pasekmė kyla iš pačios Europos pirminės ir (arba) antrinės teisės, šiuo atveju būtent iš Direktyvos 2000/78/EB, o gal ši diskriminuojamo asmens teisė atsiranda tik dėl Sąjungos teisėje pripažinto valstybės narės atsakomybės dėl neteisingo Europos teisės nuostatų perkėlimo principo?
5. Ar toks Europos pirminės ir (arba) antrinės teisės aiškinimas draudžia nacionalinę priemonę, pagal kurią reikalavimas dėl sumokėjimo (atgaline data) ar kompensacijos priklauso nuo to, kad teisėjai ji turėjo pareikšti per palyginti trumpą terminą?
  6. Jei atsakymai į pirmąjį–trečiąjį klausimus būtų teigiami, ar toks Europos pirminės ir (arba) antrinės teisės aiškinimas leidžia teigti, kad įstatymas, pagal kurį teisėjai prie naujosios sistemos pakopų perskiriami tik pagal gauto bazinio darbo užmokesčio sumą, kuri jiems priklausė perskyrimo dieną pagal senąsias (diskriminuojančias) teisės aktų darbo užmokesčio srityje nuostatas, ir perkėlimas į aukštesnę pakopą, neatsižvelgiant iš esmės į visą teisėjo darbo stažą, priklauso tik nuo darbo stažo, įgyto įsigaliojus minėtam įstatymui, yra esamos diskriminacijos dėl amžiaus, kuri ir toliau išlieka tol, kol teisėjas nepasieks aukščiausios pakopos, tęsinys?
  7. Jei atsakymas ir į šeštąjį klausimą būtų teigiamas, ar Europos pirminės ir (arba) antrinės teisės aiškinimas prieštarauja šios diskriminacijos, kuri neribotai tęsiasi, pateisinimui įstatymų leidėjo tikslu, pagal kurį perskyrimo įstatymas skirtas apsaugoti ne (tik) perskyrimo dieną jau paskirtų teisėjų įgytoms teisėms, bet (ir) jų lūkesčiams dėl nuolatinių pajamų, kurios, atsižvelgiant į

atitinkamą jų lygį, turėjo būti garantuotos pagal senąsias teisės aktų darbo užmokesčio srityje nuostatas, ir numatyti naujiems teisėjams didesnę darbo užmokestį, palyginti su jau paskirtų teisėjų darbo užmokesčiu?

Ar dirbančių teisėjų diskriminacija, kuri tęsiasi, gali būti pateisinta tuo, kad kito sprendimo alternatyva (individualus jau paskirtų teisėjų perskyrimas pagal jų darbo stažą) būtų susijusi su didesnėmis administracinėmis sąnaudomis?

8. Jei septintajame klausime nurodytas pateisinimas būtų paneigtas, ar pagal tokį Europos pirminės ir (arba) antrinės teisės aiškinimą galima, kol neįgyvendinta nediskriminacinė darbo užmokesčio, įskaitant jau paskirtų teisėjų darbo užmokestį, sistema, kitokia teisinė pasekmė nei mokėjimas jau paskirtiems teisėjams darbo užmokesčio, atitinkančio aukščiausią jų lygio pakopą?
  9. Jei atsakymai į pirmąjį–trečiąjį klausimus būtų teigiami, o atsakymas į šeštąjį klausimą – neigiamas, ar aiškinant Europos pirminę ir (arba) antrinę teisę galima teigti, kad įstatymo dėl teisėjų perskyrimo pagal naująją darbo užmokesčio sistemą nuostata, nuo tam tikros pakopos užtikrinanti greitesnį jau paskirtų teisėjų, kurie perskyrimo momentu yra tam tikro amžiaus, darbo užmokesčio didėjimą nei perskyrimo dieną jau paskirtų jaunesnių teisėjų, yra tiesioginė arba netiesioginė diskriminacija dėl amžiaus?
  10. Jei atsakymas į devintąjį klausimą būtų teigiamas, ar Europos pirminės ir (arba) antrinės teisės aiškinimui prieštarauja šis nevienodo požiūrio pateisinimas įstatymų leidėjo tikslu apsaugoti ne perėjimo prie naujos sistemos dieną jau įgytas teises, bet tik jau paskirtų teisėjų lūkesčius dėl tolesnio nuolatinių pajamų didėjimo, kuris jų atitinkamame lygyje buvo garantuojamas pagal senąją sistemą?
  11. Jei dešimtajame klausime nurodytas pateisinimas būtų atmestas, ar pagal tokį Europos pirminės ir (arba) antrinės teisės aiškinimą pripažįstama, kol neįgyvendinta nediskriminacinė darbo užmokesčio, įskaitant jau paskirtų teisėjų darbo užmokestį, sistema, kitokia teisinė pasekmė nei ta, kad jau paskirtiems teisėjams, kaip ir devintajame klausime aprašytiems privilegijuotiesiems teisėjams, turi būti atgaline data užtikrinta nepertraukiama tokia pati darbo užmokesčio didėjimo raida?“
- 21 2014 m. birželio 25 d. raštu Teisingumo Teismo kancleris persiuntė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui Sprendimo *Specht ir kt.* (C-501/12–C-506/12, C-540/12 ir C-541/12, EU:C:2014:2005) kopiją ir prašė nurodyti, ar atsižvelgdamas į šį sprendimą minėtas teismas neatsisako savo prejudicinių klausimų.
- 22 2014 m. gruodžio 19 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2014 m. gruodžio 29 d., prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patvirtino, kad savo klausimų neatsisako, o trečiąjį klausimą formuluoja taip:
- „Jei atsakymas į antrąjį klausimą būtų teigiamas, ar tokiam Europos pirminės ir (arba) antrinės teisės aiškinimui prieštarauja toks nacionalinės teisės nuostatos pateisinimas?“
- 23 Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas privalo priimti sprendimą dėl visų iš pradžių pateiktų klausimų ir dėl formuliuoto trečiojo klausimo.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 24 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Direktyvą 2000/78 reikia aiškinti taip, kad teisėjų darbo užmokesčio sąlygos patenka į šios direktyvos taikymo sritį.
- 25 Šis klausimas susijęs su Direktyvos 2000/78 materialine taikymo sritimi ir jos taikymo asmenų atžvilgiu sritimi.
- 26 Kalbant apie šios direktyvos materialinę taikymo sritį pažymėtina, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimų dėl, pirma, šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies c punkto, pagal kurį, neviršijant Europos Sąjungai suteiktų įgaliojimų, ši direktyva taikoma visiems asmenims tiek valstybiniame, tiek privačiame sektoriuje, įskaitant valstybines įstaigas, kiek tai susiję su įdarbinimu ir darbo sąlygomis, įskaitant atleidimą iš darbo ir atlyginimą, ir, antra, SESV 153 straipsnio 5 dalies, kurioje numatyta Sąjungos kompetencijos išimtis socialinės politikos srityje, pagal kurią Sąjunga negali kištis į darbo užmokesčio sritį, santykio.
- 27 Kaip Teisingumo teismas pažymėjo Sprendime *Specht ir kt.* (C-501/12–C-506/12, C-540/12 ir C-541/12, EU:C:2014:2005, 34 ir 35 punktai), reikia atskirti terminą „darbo užmokestis“, kaip tai suprantama pagal SESV 153 straipsnio 5 dalį, nuo to paties Direktyvos 2000/78 3 straipsnio 1 dalies c punkte vartojamo termino, kuris reiškia įdarbinimo sąlygų dalį ir tiesiogiai nenustato darbo užmokesčio sumos. Todėl nacionalinės taisyklės, reglamentuojančios klasifikavimo lygiais ir pakopomis tvarką, neturėtų būti neįtrauktos į Direktyvos 2000/78 materialinę taikymo sritį.
- 28 Dėl šios direktyvos taikymo asmenų atžvilgiu srities pakanka priminti, kad jos 3 straipsnio 1 dalies c punkte aiškiai numatyta, kad, be kita ko, ji taikoma visiems asmenims valstybiniame sektoriuje, įskaitant viešąsias įstaigas. Be to, neginčijama, kad teisėjų pareigos priskirtinos prie viešojo sektoriaus.
- 29 Taigi, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip: Direktyvos 2000/78 3 straipsnio 1 dalies c punktą reikia aiškinti taip, kad teisėjų darbo užmokesčio sąlygos patenka į šios direktyvos taikymo sritį.

Dėl antrojo ir trečiojo klausimų

- 30 Antruoju ir trečiuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Sąjungos teisė, būtent Direktyvos 2000/78 2 straipsnį ir 6 straipsnio 1 dalį, reikia aiškinti taip, kad ji draudžia nacionalinės teisės aktus, pagal kuriuos teisėjo kiekvieno pareigybių lygio bazinio darbo užmokesčio pakopa nustatoma pagal paskiriamo teisėjo amžių.
- 31 Ne tik iš senojo Federalinio tarnautojų darbo užmokesčio įstatymo 38 straipsnio 1 dalies, numatančios, kad bazinis darbo užmokestis skaičiuojamas pagal amžiaus grupes, bet ir iš šio straipsnio 2 dalies matyti, kad jei į pareigas paskiriamas teisėjas ar prokuroras, kuriam jau yra 35 metai, bazinis darbo užmokestis apskaičiuojamas remiantis atskaitos amžiumi, kuris, jei nėra suėję 35 metai, atitinka tikrąjį amžių, prie kurio vėliau pridedama pusė visų metų, praėjusių nuo tada, kai teisėjui ar prokurorui suėjo 35 metai, iki jo paskyrimo dienos, skaičiaus. Be to, šio straipsnio 3 dalyje buvo numatyta, kad teisėjas ar prokuroras, kuriam dar nesuėjo 27 metai, gauna bazinį jo lygio darbo užmokestį, kol sulauks amžiaus, leidžiančio jį perkelti į aukštesnę amžiaus grupę.
- 32 Taigi, skiriant teisėjus į pareigas, jų bazinis darbo užmokestis buvo nustatomas išimtinai atsižvelgiant į amžiaus grupę, kuriai jie priklauso.

- 33 Sprendime *Specht ir kt.* (C-501/12–C-506/12, C-540/12 ir C-541/12, EU:C:2014:2005) Teisingumo Teismas jau nagrinėjo klausimus, identiškus šioje byloje pateiktiems antrajam ir trečiajam klausimams, todėl toje byloje Teisingumo Teismo pateiktą atsakymą galima visiškai pritaikyti siekiant atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo iškeltus klausimus pagrindinėje byloje.
- 34 Iš tikrųjų, minėto sprendimo 39–51 punktuose Teisingumo Teismas nagrinėjo, ar senasis Federalinis tarnautojų darbo užmokesčio įstatymas lemia diskriminaciją, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2000/78 2 straipsnį ir 6 straipsnio 1 dalį, ir padarė išvadą, kad taip ir yra, nes įdarbinimo momentu tarnautojų priskyrimas prie bazinio darbo užmokesčio pakopos atsižvelgiant į jų amžių viršija tai, kas būtina šio įstatymo nurodytam teisėtam tikslui pasiekti.
- 35 Aplinkybė, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamomis nuostatomis siekiama atlyginti už teisėjų profesinę patirtį ir (arba) socialinę kompetenciją, šiuo atžvilgiu neturi reikšmės.
- 36 Šiomis aplinkybėmis į antrąjį ir trečiąjį klausimus turi būti atsakyta taip: Direktyvos 2000/78 2 straipsnį ir 6 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad jais draudžiami nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, pagal kuriuos teisėjo bazinis darbo užmokestis nustatomas tik pagal skiriamo teisėjo amžių.

Dėl šeštojo ir septintojo klausimų

- 37 Šeštuoju ir septintuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2000/78 2 straipsnį ir 6 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad jais draudžiami nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, įtvirtinantys jau paskirtų teisėjų perskyrimo pagal naujosios darbo užmokesčio sistemos tvarką, pagal kurią darbo užmokesčio pakopa, prie kurios jie nuo šiol priskirti, nustatoma tik remiantis bazinio darbo užmokesčio suma, kurią jie gavo pagal senąją darbo užmokesčio sistemą, nors ši sistema buvo pagrįsta diskriminacija dėl teisėjo amžiaus. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas visų pirma siekia išsiaiškinti, ar šiuo teisės aktu nustatytas skirtingas požiūris gali būti pateisinamas tikslu apsaugoti įgytas teises.
- 38 Iš *BerlBesÜG* 5 straipsnio matyti, kad pagal naująją sistemą jau paskirtus teisėjus perskiriant prie pakopos arba pereinamojo laikotarpio pakopos svarbus tik ankstesnis bazinis darbo užmokestis. Perskiriant jau paskirtus teisėjus naujoji darbo užmokesčio sistema taikoma išimtinai atsižvelgiant į amžiaus grupę, kuriai jie priklausė pagal senąją sistemą.
- 39 Konstatuotina, kad šis straipsnis gali toliau lemti skirtingą požiūrį į teisėjus dėl jų amžiaus, išgaliojus naujajai darbo užmokesčio sistemai.
- 40 Iš tikrųjų, dėl nuostatoje, kaip antai *BerlBesÜG* 5 straipsnyje, įtvirtintų perskyrimo priemonių, pagal kurias perskyrimas pagrįstas jau į tarnybą priimtų tarnautojų anksčiau gautu darbo užmokesčiu, kuris savo ruožtu priklausė nuo amžiaus, tęsiama diskriminacinė situacija, kai vieni teisėjai gauna mažesnę darbo užmokestį nei kiti panašioje situacijoje esantys teisėjai, o taip yra tik dėl jų amžiaus įdarbinimo momentu (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Specht ir kt.*, C-501/12–C-506/12, C-540/12 ir C-541/12, EU:C:2014:2005, 56–58 punktus).
- 41 Taigi reikia išnagrinėti, ar šis skirtingas požiūris dėl amžiaus gali būti pateisinamas atsižvelgiant į Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 1 dalį.
- 42 Pirma, dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nurodyto tikslo apsaugoti įgytas teises reikia konstatuoti, kad tam tikros kategorijos asmenų įgytų teisių apsauga yra privalomasis bendrojo intereso pagrindas (Sprendimo *Specht ir kt.*, C-501/12–C-506/12, C-540/12 ir C-541/12, EU:C:2014:2005, 64 punktą ir jame nurodyta teismo praktiką).

- 43 Antra, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad toks įstatymas, kaip *BerlBesÜG*, leidžia pasiekti užsibrėžtą tikslą užtikrinti turimų teisių išsaugojimą (Sprendimo *Specht ir kt.*, C-501/12–C-506/12, C-540/12 ir C-541/12, EU:C:2014:2005, 65–68 punktai). Toliau Teisingumo Teismas konstatavo, kad nacionalinis įstatymų leidėjas neviršijo to, kas būtina tikslui pasiekti, priimdamas nukrypti leidžiančias pereinamojo laikotarpio priemones, kurios buvo įgyvendintos *BerlBesÜG* (Sprendimo *Specht ir kt.*, C-501/12–C-506/12, C-540/12 ir C-541/12, EU:C:2014:2005, 69–85 punktai).
- 44 Teisingumo Teismui pateiktoje bylos medžiagoje nėra jokios informacijos, galinčios turėti įtakos šioms išvadoms.
- 45 Kaip matyti iš Teisingumo Teismui pateiktos informacijos, įvykdytas teisėjų perskyrimas nesiskiria nuo Berlyno federalinės žemės tarnautojų perskyrimo, atsižvelgiant į taikytą metodą ir siekiamą tikslą. Iš tikrųjų, *BerlBesÜG* įtvirtintos vienodai teisėjams, prokurorams ir tarnautojams taikomos taisyklės dėl jų perskyrimo.
- 46 Taigi, priimdamas *BerlBesÜG*, nacionalinės teisės aktų leidėjas pertvarkė Berlyno federalinės žemės teisėjų ir tarnautojų darbo užmokesčio sistemą. Siekiant išsaugoti įgytas jau paskirtų teisėjų teises, šiame įstatyme numatyta jiems taikoma pereinamoji nukrypti leidžianti nuostata, pagal kurią šie teisėjai nedelsiant perskiriami prie pakopos ar pereinamojo laikotarpio pakopos (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Specht ir kt.*, C-501/12–C-506/12, C-540/12 ir C-541/12, EU:C:2014:2005, 72 ir 73 punktus).
- 47 Be to, kadangi senojo Federalinio tarnautojų darbo užmokesčio įstatymo 38 straipsnis taikomas bet kuriam skiriamam Berlyno federalinės žemės teisėjui, jo lemiami diskriminaciniai aspektai potencialiai daro poveikį visiems teisėjams (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Specht ir kt.*, C-501/12–C-506/12, C-540/12 ir C-541/12, EU:C:2014:2005, 96 punktą). Todėl reikia daryti išvadą, kad senajame Federaliniame tarnautojų darbo užmokesčio įstatyme nebuvo nustatyta tinkama atskaitos sistema, ir, priešingai, nei tvirtina ieškovas pagrindinėje byloje, neegzistuoja nei „jaunų teisėjų“, kuriems šiuo įstatymu ir *BerlBesÜG* sudaromos nepalankios sąlygos, nei „vyresnių teisėjų“, kuriems šiais įstatymais sudaromos palankios sąlygos, kategorijos.
- 48 Be to, tokia perskyrimo tvarka gali būti laikoma suderinama su Direktyvos 2000/78 16 straipsnio a punkte nustatytu reikalavimu, pagal kurį valstybė narė privalo imtis būtinų priemonių užtikrinti, kad būtų panaikinti visi įstatymai ir kiti teisės aktai, kurie prieštarauja vienodo požiūrio principui.
- 49 Todėl į šeštąjį ir septintąjį klausimus reikia atsakyti taip: Direktyvos 2000/78 2 straipsnį ir 6 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad jais nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, kurie nustato jau paskirtų teisėjų perskyrimo pagal naująją darbo užmokesčio sistemą tvarką ir numato, kad darbo užmokesčio pakopa, prie kurios jie nuo šiol priskirti, nustatoma tik remiantis bazinio darbo užmokesčio suma, kurią jie gavo pagal senąją darbo užmokesčio sistemą, nors ši sistema buvo pagrįsta diskriminacija dėl teisėjo amžiaus, jeigu šiais teisės aktais nustatytas skirtingas požiūris gali būti pateisinamas tikslu apsaugoti įgytas teises.

Dėl devintojo ir dešimtojo klausimų

- 50 Devintuoju ir dešimtuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2000/78 2 straipsnį ir 6 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad jais draudžiami nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, kurie nustato jau paskirtų teisėjų paaugstinimo tvarką pagal naująją darbo užmokesčio sistemą ir numato, kad prie tam tikros pakopos priskirtų teisėjų, kurie perėjimo prie naujosios sistemos dieną yra tam tikro amžiaus, darbo užmokestis didėja greičiau nei perėjimo prie

naujosios sistemos dieną jaunesnių teisėjų darbo užmokestis. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas visų pirma siekia išsiaiškinti, ar galima pateisinti šiuo teisės aktu nustatytą skirtingą požiūrį.

- 51 Konstatuotina, kad *BerlBesÜG* 6 straipsnyje Vokietijos įstatymų leidėjas įtvirtino skirtumą pagal amžiaus grupę, kuriai priklauso perėjimo prie naujosios sistemos dieną; jis susijęs su perkėlimo į aukštesnę pakopą data ir su vėlesnio darbo stažo apskaičiavimu.
- 52 Iš tikrųjų, kalbant apie pirmąjį perkėlimą į aukštesnę pakopą pagal naująją darbo užmokesčio sistemą, reikia pažymėti, kad iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo išvadų matyti, kad pagal *BerlBesÜG* 6 straipsnio 1 ir 2 dalis teisėjų, kurie pagal senąją sistemą perėjimo prie naujosios sistemos dieną turėjo būti priskirti prie 1 ar 2 amžiaus grupės, t. y. teisėjų, kurie tą dieną buvo jaunesni nei 31 metų amžiaus, patirties laikotarpis nuo perskyrimo dienos skaičiuojamas iš naujo. Tačiau teisėjų, kurie buvo perskirti remiantis baziniu darbo užmokesčiu, atitinkančiu bent 3 amžiaus grupę, t. y. tų, kuriems tuo metu jau buvo suėję 31 metai, kitas perkėlimas į aukštesnę pakopą būtų galimas tada, kai tik jie būtų priskirti prie artimiausios vyresnių asmenų amžiaus grupės pagal senąją sistemą.
- 53 Kalbant apie vėlesnį paaukštinimą pagal naująją darbo užmokesčio sistemą, *BerlBesÜG* 6 straipsnio 3 ir 4 dalyse numatyta, kad nuo 5 pakopos patirties laikotarpiai, kurių reikalaujama siekiant įgyti teisę būti perkeltam į naują pakopą, sutrumpinami su sąlyga, kad prieš tai jau paskirti teisėjai buvo perskirti bent prie naujosios darbo užmokesčio sistemos 4 pereinamojo laikotarpio pakopos.
- 54 Tuo atveju, jeigu, kaip matyti iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo išvadų, tik tie teisėjai, kurie pradėjus taikyti naująją sistemą buvo bent 39 metų, gali pasinaudoti šių laikotarpių sutrumpinimu, kad galėtų būti perkelti į aukštesnę pakopą, o perskyrimo momentu minėto amžiaus nesulaukę teisėjai nepatenka į šios nuostatos taikymo sritį ir *a fortiori* privalo laukti dar vienus metus, kad galėtų būti priskirti prie atitinkamos aukštesnės pakopos, darytina išvada, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamu nacionalinės teisės aktu įtvirtinamas amžiaus kriterijumi tiesiogiai grindžiamas skirtingas požiūris, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 2 dalies a punktą.
- 55 Toliau reikia išnagrinėti, ar šis skirtingas požiūris dėl amžiaus gali būti pateisinamas pagal Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 1 dalį.
- 56 Šiuo klausimu iš Vokietijos vyriausybės pastabų matyti, kad *BerlBesÜG* 6 straipsniu buvo siekiama suvienodinti teisėjų darbo užmokesčio raidos kreivę ir 1997 m. atnaujintą tarnautojų darbo užmokesčio raidos kreivę ir, galiausiai, prisidėti prie to, kad teisėjo profesija taptų patrauklesnė, visų pirma užtikrinant greitesnį pajamų didėjimą karjeros pradžioje. Be to, reikėjo užtikrinti, kad, viena vertus, joks jau paskirtas teisėjas staiga arba per visą savo karjerą nepatirtų nuostolių dėl darbo užmokesčio sumažėjimo ir, kita vertus, 49 metų amžiaus sulaukę teisėjai būtų pasiekę paskutinę darbo užmokesčio pakopą.
- 57 Reikia priminti, kad pagal galiojančią Sąjungos teisę valstybės narės ir prireikus socialiniai partneriai nacionaliniu lygmeniu turi didelę diskreciją ne tik pasirinkti konkretų socialinės ir užimtumo politikos tikslą, bet ir nustatyti priemones, kurios būtų tinkamos jam pasiekti (žr., be kita ko, Sprendimo *Palacios de la Villa*, C-411/05, EU:C:2007:604, 68 punktą).
- 58 Todėl tokie tikslai, kokie numatyti pagrindinėje byloje nagrinėjamame teisės akte, turi iš esmės būti laikomi „pagal nacionalinę teisę“ „objektyviai ir tinkamai“ pateisinančiais valstybių narių įtvirtintą skirtingą požiūrį dėl amžiaus, kaip tai numatyta Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje.
- 59 Pagal minėtą nuostatą dar reikia patikrinti, ar priemonės, kurios buvo įgyvendintos siekiant šio tikslo, yra „tinkamos ir būtinos“.

- 60 Savo pastabose ir per posėdį pateiktuose paaiškinimuose Vokietijos vyriausybė išsamiai išdėstė priežastis, dėl kurių buvo priimtas *BerlBesÜG* 6 straipsnis.
- 61 Minėta vyriausybė, be kita ko, tvirtina, kad visas darbo užmokesčio sistemą sudarantis laikotarpis yra trumpesnis nei tarnautojų, o teisėjų ir prokurorų atveju, nes turi būti atsižvelgiama į paprastai ilgesnę studijų kurso trukmę ir į vėliau pradedamą profesinę karjerą. Naująją paaugštinimo sistemą sudaro mažiau pakopų, t. y. aštuonios „patirties pakopos“, todėl teisėjas gali greičiau pasiekti didesnę darbo užmokestį atitinkančias pakopas. Tačiau kadangi dėl biudžetinių priežasčių teisėjų pajamos negali stipriai padidėti, šis darbo užmokesčio didėjimas vėl sulėtėja tarpiniais metais. Taigi, pasiekęs 5 pakopą, teisėjas privalo nuo šiol laukti dar vienus metus, kad galėtų būti perkeltas į aukštesnę pakopą.
- 62 Vokietijos vyriausybės teigimu, ši pakeitima, kuris palankus 31–39 metų amžiaus teisėjams, reikėtų vertinti kaip atlygį už per pirmuosius profesinės veiklos metus įgytą didelę profesinę patirtį ir kaip priemonę patenkinti teisėjų poreikius tokiu jų gyvenimo momentu, per kurį, minėtos vyriausybės teigimu, jie paprastai turi didesnių išlaidų. Be to, jau paskirtų vyresnio amžiaus teisėjų, t. y. pagal senąją sistemą priskirtų 7 amžiaus grupei, karjera sulėtėtų taikant naująją paaugštinimo sistemą. Siekiant tai kompensuoti, atitinkamas šios kategorijos pakopų laikotarpis buvo sutrumpintas vienais metais. Atsakydama į Teisingumo Teismo per posėdį jai pateiktą prašymą pateikti paaiškinimą, minėta vyriausybė nurodė, kad šios sistemos sudėtingumą lemia įstatymų leidėjo rūpestis, kad nė viena teisėjų kategorija neturėtų per didelės naudos arba nepatirtų per didelių neigiamų pasekmių dėl perskyrimo pagal naująją darbo užmokesčio sistemą.
- 63 Reikia konstatuoti, kad Teisingumo Teismui pateiktoje bylos medžiagoje nėra jokios informacijos, kuria remiantis būtų galima suabejoti šiomis Vokietijos vyriausybės pastabomis. Be to, Teisingumo Teismui nepateikta jokios informacijos, kuri leistų ginčyti tinkamą ir būtiną naujosios paaugštinimo sistemos pobūdį.
- 64 Be kita ko, pažymėtina, kad argumentą, jog *BerlBesÜG* 6 straipsniu pabloginama „jaunų teisėjų“, kurių padėtis jau buvo nepalanki dėl senojo Federalinio tarnautojų darbo užmokesčio įstatymo, situacija, reikia atmesti, nes, kaip konstatuota šio sprendimo 48 punkte, tokios teisėjų kategorijos iš viso neegzistuoja.
- 65 Remiantis šiais argumentais reikia pripažinti, kad, atsižvelgiant į valstybėms narėms pripažintą didelę diskreciją ne tik pasirinkti, kaip bus siekiama nustatyto tikslo socialinės ir užimtumo politikos srityse, bet ir nustatyti priemones, kuriomis galima pasiekti šį tikslą, neatrodo, kad, laikydamasis nustatyto tikslo, nacionalinės teisės aktų leidėjas nepagrįstai priėmė *BerlBesÜG* 6 straipsnį.
- 66 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į devintąjį ir dešimtąjį klausimus reikia atsakyti taip: Direktyvos 2000/78 2 straipsnį ir 6 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad jais nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, kurie nustato jau paskirtų teisėjų paaugštinimo tvarką pagal naująją darbo užmokesčio sistemą ir numato, kad prie tam tikros pakopos priskirtų teisėjų, kurie perėjimo prie naujosios sistemos dieną yra tam tikro amžiaus, darbo užmokestis didėja greičiau nei perėjimo prie naujosios sistemos dieną jaunesnių teisėjų darbo užmokestis, jeigu šiuo teisės aktu nustatytas skirtingas požiūris gali būti pateisinamas pagal minėtos direktyvos 6 straipsnio 1 dalį.

Dėl ketvirtąjo klausimo

- 67 Ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo klausia, kokių turėtų kilti teisinių pasekmių, jei senuoju Federaliniu tarnautojų darbo užmokesčio įstatymu būtų pažeistas nediskriminavimo dėl amžiaus principas. Šis teismas nori išsiaiškinti, ar šių

pasekmių kyla pagal Direktyvą 2000/78 arba teismo praktiką, įtvirtintą Sprendime *Francovich ir kt.* (C-6/90 ir C-9/90, EU:C:1991:428), ir ar pastaruoju atveju įvykdytos Vokietijos Federacinės Respublikos atsakomybės kilimo sąlygos.

68 Teisingumo Teismas jau atsakė šį klausimą Sprendime *Specht ir kt.* (C-501/12–C-506/12, C-540/12 ir C-541/12, EU:C:2014:2005), o jo pateiktas atsakymas visiškai tinka šioje byloje.

69 Šiomis aplinkybėmis dėl tų pačių motyvų, kurie išdėstyti Sprendimo *Specht ir kt.* (C-501/12–C-506/12, C-540/12 ir C-541/12, EU:C:2014:2005) 88–107 punktuose, į pateiktą ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti taip:

- tokiomis aplinkybėmis, kokios nagrinėjamos pagrindinėje byloje, pagal Sąjungos teisę nereikalaujama, kad diskriminuojamiems teisėjams atgaline data būtų sumokėta suma, lygiavertė faktiškai gauto darbo užmokesčio ir darbo užmokesčio, atitinkančio aukščiausią jų lygio pakopą, skirtumui,
- prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar visos Teisingumo Teismo praktikoje nustatytos sąlygos yra įvykdytos, kad pagal Europos Sąjungos teisę kiltų Vokietijos Federacinės Respublikos atsakomybė.

Dėl penktojo klausimo

70 Penktuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Sąjungos teisę reikia aiškinti taip, kad pagal ją draudžiama nacionalinės teisės norma, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, pagal kurią teisėjas privalo pasinaudoti teise į pinigines išmokas, kuri tiesiogiai įstatyme nenumatyta, per palyginti trumpą terminą, t. y. iki einamųjų biudžetinių metų pabaigos.

71 Teisingumo Teismas jau atsakė šį klausimą Sprendime *Specht ir kt.* (C-501/12–C-506/12, C-540/12 ir C-541/12, EU:C:2014:2005), o jo pateiktas atsakymas visiškai tinka šioje byloje.

72 Šiomis aplinkybėmis dėl tų pačių motyvų, kurie išdėstyti nurodyto Sprendimo *Specht ir kt.* (C-501/12–C-506/12, C-540/12 ir C-541/12, EU:C:2014:2005) 111–114 punktuose, į penktąjį klausimą reikia atsakyti taip: Sąjungos teisę reikia aiškinti taip, kad pagal ją nedraudžiama nacionalinės teisės norma, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, pagal kurią nacionalinis teisėjas privalo pasinaudoti teise į pinigines išmokas, kuri tiesiogiai įstatyme nenumatyta, per palyginti trumpą terminą, t. y. iki einamųjų biudžetinių metų pabaigos, jei ši norma nepažeidžia lygiavertiškumo ir veiksmingumo principų. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar šios sąlygos įvykdytos pagrindinėje byloje.

Dėl aštuntojo ir vienuoliktojo klausimų

73 Atsižvelgiant į atsakymus į šeštąjį, septintąjį, devintąjį ir dešimtąjį klausimus, nebereikia atsakyti į aštuntąjį ir vienuolikąjį klausimus.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

74 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus, 3 straipsnio 1 dalies c punktą reikia aiškinti taip, kad teisėjų darbo užmokesčio sąlygos patenka į šios direktyvos taikymo sritį.
2. Direktyvos 2000/78 2 straipsnį ir 6 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal juos draudžiami nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, pagal kuriuos bazinis teisėjo darbo užmokestis nustatomas tik pagal skiriamo teisėjo amžių.
3. Direktyvos 2000/78 2 straipsnį ir 6 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad jais nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, kurie nustato jau paskirtų teisėjų perskyrimo pagal naująją darbo užmokesčio sistemą tvarką ir numato, kad darbo užmokesčio pakopa, prie kurios jie nuo šiol priskirti, nustatoma tik remiantis bazinio darbo užmokesčio suma, kurią jie gavo pagal senąją darbo užmokesčio sistemą, nors ši sistema buvo pagrįsta diskriminacija dėl teisėjo amžiaus, jeigu šiais teisės aktais nustatytas skirtingas požiūris gali būti pateisinamas tikslu apsaugoti įgytas teises.
4. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į devintąjį ir dešimtąjį klausimus reikia atsakyti taip, kad Direktyvos 2000/78 2 straipsnį ir 6 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad jais nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, kurie nustato jau paskirtų teisėjų paaugstinimo tvarką pagal naująją darbo užmokesčio sistemą ir numato, kad prie tam tikros pakopos priskirtų teisėjų, kurie perėjimo prie naujosios sistemos dieną yra tam tikro amžiaus, darbo užmokestis didėja greičiau nei perėjimo prie naujosios sistemos dieną jaunesnių teisėjų darbo užmokestis, jeigu šiais teisės aktais nustatytas skirtingas požiūris gali būti pateisinamas pagal minėtos direktyvos 6 straipsnio 1 dalį.
5. Tokiomis aplinkybėmis, kokios nagrinėjamos pagrindinėje byloje, pagal Sąjungos teisę nereikalaujama, kad diskriminuojamiems teisėjams atgaline data būtų sumokėta suma, lygiavertė faktiškai gauto darbo užmokesčio ir darbo užmokesčio, atitinkančio aukščiausią jų lygio pakopą, skirtumui.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar visos Teisingumo Teismo praktikoje nustatytos sąlygos yra įvykdytos, kad pagal Europos Sąjungos teisę kiltų Vokietijos Federacinės Respublikos atsakomybė.

6. Pagal Sąjungos teisę nedraudžiama nacionalinės teisės norma, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, pagal kurią nacionalinis teisėjas privalo pasinaudoti teise į pinigines išmokas, kuri tiesiogiai įstatyme nenumatyta, per palyginti trumpą terminą, t. y. iki einamųjų biudžetinių metų pabaigos, jei ši taisyklė nepažeidžia lygiavertiškumo ir veiksmingumo principų. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar šios sąlygos įvykdytos pagrindinėje byloje.

Parašai.